

V I Lenin

Om att förväxla politik med pedagogik

Vi har åtskilliga socialdemokrater, som påverkade av varje nederlag för arbetarna i deras drabbningar med kapitalisterna eller med regeringen hemfaller åt pessimism och föraktfullt avfärdar allt tal om arbetarrörelsens högsta och stora mål med en hänvisning till den otillräckliga grad av inflytande vi har på massorna. Vad kan sådana som vi göra?! Var kan sådana som vi utträta något?! säger sådana personer. Och man skall inte ens tala om någon roll för socialdemokrati såsom förtrupp i revolutionen, när vi inte ens ordentligt känner till stämningen bland massorna, inte förmår bli ett med massorna, resa arbetarmassorna! Socialdemokratins misslyckanden 1 maj i år har betydligt förstärkt denna sinnesstämning. Mensjevikererna eller nyiskraiterna har givetvis haft bråttom att gripa tag i den för att än en gång föra fram såsom särskild paroll ”Ut till massorna!” som för att retas, som för att ge svar på tankarna och talet om en provisorisk revolutionär regering, om revolutionär-demokratisk diktatur o d.

Man måste vara medveten om att det i denna pessimism och i de slutsatser den nya Iskras skyndsamma publicister drar ur den finns ett mycket farligt drag, som kan vålla den socialdemokratiska rörelsen stor skada. Det är inte tu tal om annat än att självkritik är absolut nödvändig för varje levande och vitalt parti. Inget är faddare än självbelåten optimism. Inget är legitimare än att peka på det ständiga, obetingade behovet av att fördjupa och bredda, bredda och fördjupa vårt inflytande på massorna, vår strikt marxistiska propaganda och agitation, vårt närmande till arbetarklassens ekonomiska kamp osv. Men just emedan sådana påpekanden alltid och ständigt, under alla omständigheter och i alla situationer är legitima, får de inte förvandlas till speciella paroller, kan de inte rättfärdiga försök att på dem bygga upp någon speciell riktning inom socialdemokratien. Här finns en gräns, och om ni överskrider den låter ni dessa obestridliga påpekanden inskränka rörelsens uppgifter och spännvidd och överlämnar doktrinärt stundens angelägna främsta politiska uppgifter åt glömskan.

Arbetet och inflytandet bland massorna måste alltid fördjupas och breddas. Annars är en socialdemokrat ingen socialdemokrat. Ingen enda organisation, grupp eller cirkel kan räkna sig som en socialdemokratisk organisation, om den inte bedriver detta arbete ständigt och regelbundet. Hela meningen med vårt strikta avskiljande som ett proletariats självständiga parti ligger i betydande grad däri, att vi alltid och oavslått bedriver detta marxistiska arbete, så långt möjligt höjer hela arbetarklassen till den medvetna socialdemokratins nivå och inte låter några som helst politiska stormar – och än mindre politiska dekorationsbyten – avleda oss från detta angelägna arbete. Utan detta arbete skulle den politiska verksamheten oundvikligen urarta till en lek, ty denna verksamhet får verklig betydelse för proletariatet först då och endast i den mån den lyfter upp den ifrågakvarande klassens massor, gör den intresserad, driver den till aktiv, framskjuten medverkan i händelserna. Detta arbete är, som vi redan sagt, alltid nödvändigt: efter varje nederlag kan och måste vi alltid påminna om det, bör vi framhålla det, ty svaghet i detta arbete är *alltid* en av orsakerna när proletariatet lider nederlag. Efter varje seger bör vi också *alltid* påminna om det och framhålla dess betydelse, ty annars blir segern skenbar, kommer dess frukter inte att säkerställas, blir dess reella betydelse för hela vår stora kamp för vårt slutmål försvinnande liten och kan rentav bli negativ (nämligen ifall en partiell seger avtrubbar vår vaksamhet, dämpar misstron mot opålitliga bundsförvanter och får oss att försitta tillfället till fortsatt och ännu kraftfullare anstormning mot fienden).

Men just därför att detta arbete på att fördjupa och bredda inflytandet bland massorna alltid är lika nödvändigt, såväl efter varje seger som efter varje nederlag, såväl i en tid av politisk stagnation som i den mest stormiga revolutionära tid, just därför får man inte göra betonandet

av detta arbete till något slags speciell paroll, får man inte låta detta bli grundval för en särskild riktning, ty då riskerar man att hemfalla åt demagogi och åt att förringa den avancerade och enda verkligt revolutionära klassens uppgifter. I det socialdemokratiska partiets politiska verksamhet finns alltid och kommer alltid att finnas ett visst element av pedagogik: hela lönarbetarklassen måste fostras till rollen som förkämpar för hela mänsklighetens befrielse från allt förtryck, ständigt nya skikt av denna klass måste ständigt utbildas, man måste kunna konsten att nå ut till de mest obildade och outvecklade representanterna för denna klass, till dem som är minst påverkade såväl av vår vetenskap som av livets vetenskap, för att kunna tala med dem, kunna närma sig dem, behärskat och tålmodigt kunna höja dem till socialdemokratiskt medvetande utan att göra vår lära till en torr dogm – undervisa dem i den inte bara genom böcker, utan genom att delta i just dessa de mest obildade och utvecklade proletära skiktens dagliga livskamp. I denna dagliga verksamhet finns, upprepar vi, ett visst element av pedagogik. En socialdemokrat, som glömmer denna verksamhet, skulle inte längre vara socialdemokrat. Det är riktigt. Men somliga av oss glömmer nu ofta att en socialdemokrat, som reducerar politikens uppgifter till enbart pedagogik, också – fast av en annan orsak – skulle upphöra att vara socialdemokrat. Den som skulle komma på tanken att göra en speciell paroll av denna ”pedagogik”, sätta denna ”pedagogik” i *motsatsställning* till ”politiken”, bygga upp en speciell riktning på denna motsatsställning, under denna paroll vädja till massorna mot socialdemokratiens ”politiker”, den skulle genast och oundvikligt förfalla till demagogi.

Att alla jämförelser haltar har länge varit känt. Varje jämförelse framhåller likheten mellan endast en sida eller endast vissa sidor av de föremål eller begrepp som jämförs, samtidigt som andra sidor temporärt och godtyckligt utelämnas. Låt oss påminna läsaren om denna allmänt kända men ofta bortglömda sanning och jämföra det socialdemokratiska partiet med en stor skola, låg-, mellan- och högstadium på en och samma gång. Denna stora skola får aldrig och under inga omständigheter glömma ABC-undervisningen, undervisningen i elementära kunskaper och elementärt självständigt tänkande. Men om någon skulle få för sig att avfärda frågorna om högre kunskaper med hänvisningar till ABC-undervisningen, om någon skulle sätta de instabila, tvivelaktiga, ”snäva” resultaten av dessa högre kunskaper (tillgängliga för en mycket mindre krets personer jämfört med den krets som genomgår ABC-undervisning) i motsatsställning till elementarskolans stabila, djupa, vidsträckta och solida resultat, så skulle han avslöja sig som otroligt kortsynt. Han skulle rentav kunna bidra till att hela meningen med den stora skolan totalt förvrängdes, ty ett ignorerande av frågorna om högre kunskaper skulle bara göra det lättare för charlataner, demagoger och reaktionärer att vilseföra personer som genomgått endast ABC-undervisning. Eller låt oss jämföra partiet med en armé. Varken i fredstid eller i krigstid får man försumma att utbilda rekryter, att lära ut skjutkonsten, att på djupet och bredden sprida krigskonstens elementa bland massorna. Men skulle de som leder manövrar eller verkliga drabbningar ...*

Skrivet i juni 1905

V I Lenin, *Samlade skrifter*, 5:e ry uppl, b 10, s 355-358

* Här avbryts manuskriptet. – Red